Tiknes pa spesijalno gimnasija (gymnasiesärskola) 2013

Skolverket

Aro spesijalno gimnasija lena (gymnasiesärskola)sikjik-úne kónen hin bidžaljutno dukiba latšo téliba te sikjuven penge butide,róden buti ta vojbuven aktivikanes len dieliba aro sarniba.Pherdales dela spesijalno gimnasija sajpa te angledžaljarela pes.

Sikjiba mote del stimulasija ar socialno tšetiba ta angledžjarela sikjukunengo hajiba te korkores ta tšetanes pe vaureha isthemakerela pes,te hóljaven džaniba.Dólesko khal hin spesijalno gimnasija(gymnasiesärskolan) but fleksikano ajasaves te sikjikúne saj angledžajarela pes aja langhetš so hin vojiba pálal sikjibako ókiba.

Programi aro spesijalno gimnasija (Gymnasiesärskolans)

Spesijalno gimnasija sterodala pa nationalno ta idivididuelkane programi.Dóla nationalno programi hin.

Progarmos pa administrasija, bikniba ta guosengo amsiba

Sikjikúne lena téluni džánibi aro administrasija, bikniba ta guosengo amsiba. Sar eksemplura anglavela sikjiba te tšérel lokhe ta praktivkane dokumentasija pa butja pa maraknengotšeribata.Aro sikjiba lena sikjikúne nína džániba pa tšentakomanera ta hajiba sar tšérel komunikasija ta itbutja tšińibongiereha.

Programos pa estikane frestiba

Sikjikúne lena téluni džánibi aro estikane frestiba ta pa avriphukibakoformi. Aro programos lena sikjikúne frestaven te tšéren komunikasija pe fara-,teksti ta lýjaha.

Ná dena sikjiba aro programos džent disave profesijako buti nebi vojbuvel le-davel te sikjikúne lena dieli aro disave programi ta džalpe angle te sikjikúne vaj tšéren buti aŕe aro estikanko kotoriba.

Džánibi vojbuven nína rikhavel aro angluniskola ta aro disave phiŕotíjakofrestiba kentenge.

Programos pa tšére, vazdiba ta lágiba

Sikjikúne lena téluni džánibi aro tšére, vazdiba ta lágiba.Sikjiba anglavela sikjik-úne te jón vojbuven tšéren lágibakobutja ta volaven pa tšére vaj phuvjakobuti ta volibakobuti aro parkako trystaliba.

Programos pa béresko arakhiba ta guosengo amsiba.

Sikjikúne lena téluni džánibi pa bérengoarakhi ta guosengo amsibata.Sikjiba anglavela sikjikúne jakhes te jón vojbuven lágaven bére ta motori,thouven ta rekonstrunela bére ta dráten truck. Aro sikjiba lena sikjikúne tšenstakano dickhi-boskomanera ta hajiba sar te tšéren komunikasija ta itbutja tšińibongiereha.

Programos pa vastengobutja ta produksija

Sikjikúne lena téluni džánibi pa vastengo butjako historijata ta produksija.Aro sikjiba lena sikjikúne nína hajiba sar te rikhaven guosi ta tšéribako metodi ta len džánibi pa material so rikhavelas aro programesko profesija.

Programos pa hotel,restoranti pe hotel, ta bákiba

Sikjikúne lena téluni džánibi aro hotel, restoranti ta bákiba.Sikjiba angledžjarela sikjikúne te vojbuben tšéren buti pe t.ex. bákiba- ta konditoriguosengo,hábengohygia, angle tšuviba, tséren hábe ta hotelservisi. sikjiba lena sikjikúne tšenstakano dickhiboskomanera ta hajiba sar te tšéren komunikasija ta itbutja tšińibongiereha.

Programos pa sasti–ta arakhiba

Sikjikúne lena téluni džánibi aro tšenta servisi ta arakhiba aro phiŕotíjako-ta arakhibako sektori. Sikjiba angladžarela sikjekúne te tšérel buti pe hábeha ta sastibaha, arakhibakobutja ta arakhiba. Aro sikjiba sikjuvena sikjikúne nína te angledžjarela servikano rikhiboskomanera ta hajiba te tsérel komunikasija ta itbutja pe vaure komujensa.

Programos pa sarniba, natura ta tšiba

Programos sikjuvela anglunes sikjikúne aro sarni-ta tšibakodžánibi.Pherdales hin vojiba te hólavel vaj bohlavel pes aro media ta trystaliba.

Programos pa vehos, Phuvja ta dživinija

Sikjikúne lena téluni džánibi aro natura, trystaliba ta džondribakoteknika.Sikjiba angledžjarela sikjikúne te tšérelbuti pe phuvjakanobuti aro trystalibako buti, barjensa, barjengokotrystalibaha ta dživinijensa .Aro sikjiba sikjuvena sikjikúne nína te anglavel jek servikano rikhibakomanera hajiba te tsérel kominukasija ta itbutja pe vaure komujensa.

Bérija

Aro pherdo nationalno programos drabavena sikjikúne 2 500 poenta aro disave béri. Hin ajasáve béri so sáre sikjikúne sikjuvena aro spesijalno gimnasija.Dóla hin anglisko,estikanobutja,historija, sporti, sastiba, matematika, natura-,paśiba-,ta sarnibakodžániba,sveitiko vaj sveitiko sar vauro tšib.Pherdales itkane bérija rálila sakho programoske ett antal programgemensamma ämnen, so sáre sikjikúne sikjuvena aro jek spesijalno programos. Douva dela programeske dólesko faraba. Pherdales hin sakho programoske hólibako kursos.Tenkiba aro programesko hóliba hin te sikjikúne lenas penge butide džánibi pa jek profesija vaj pa jek bérijata.

Sáre bérenge aro spesijalno gimnasija hin bérengopláni. Bérengopláni farabila so rálila aro kursos ta aro béri ta so mote sikjikúne džánen ka jón hin staudo sikjiba. Aro sikjiba rálila nína jek privatno bérijako velkiba,nebi sárenge hin hortiba te sikjuven pes jek kursos pa sporti ta sastiba ta jek kursos aro tšéresko –ta konsumentoskodžaniba.

Kavieribakovéra

Aro nationalno programos tšuvehas kavieriba pa sakho agardo kursos.Kana sikjikúno hin avlo aksentirimen lela sikjikúno kavieriba E, D, C, B vaj A. koni fendide kavieriba hin A ta bifendide hin E.
Sikjikúno kón ná pherdavela kavieribako ródiba so hin aro E, ná tšuvelas tšek kavieriba.

Skolakobutja aro spesijalno gimnasija sikila vojbuvelako sikjikúno tšérel normalno butja

Sáre sikjikúne aro nationalno programi tšérela jek skolakobuti(gymnasiesärskole arbete). Douva mote römsuvel aro programoskoókiba ta aro sikjikúnesko sikjiba.

Skolakobuti aro spesijalno gimnasija sikila vojbuvelako sikjikúno tšérel normalno profesijako butja. Dóloesko khal tšérelas pesko skolakobuti aro sikjibako agoriba.

Sikjiboskero vérila skolakobuti ta lela agoriba hinko douva aksentirimen vaj ná. Aksentirimen avlo skolako buti aro spesijalno gimnasija lela kavieriba E. Kana sikjikúno ná pherdela ókibajako ródiba ná tšúvela sikjiboskero tšek kavieriba.

Sikjiba aro butjakothan

Sikjiba so hin tšundo aro butjakothan (APL)mienila te sikjikúno sikjuvelas peske aro jek butjakothan. Jek sikjikúno kon hin aro butjakothan lela frofesijakodžánibi, sikjuvela pes profesijakokulturi ta ávela jek dieli pa profesijakokulturi aro butjakothan.Dólesko khal hin sikjiba so hin tšundo aro butjakothan mahkurno dieli aro sikjiba aro sáre nationalno programi.Sáre sikjikúne kon sikjun aro nationalno programos mote áchen aro butjakothan kutides22 kurke.

Dzanibaha siklo

Aro nationalno programi vojbuvel ikaves džanibaha siklo sikjiba.Tála džahas pah dieli pa sikjibata aro jek vaj butide butajakothan. Džanibaha siklo hin itvérikáno sar sikjiba aro skola.

Dóla individuelkane programi

Dóla sikjikúne kon ná vojbuven vá pálal sikjiba aro jek nationalno programos lena vojiba te džan aro jek individuelkano programos.

Individuelkane progami rálila dála bérija (ämnesområden)

- Estikano frestiba.
- tšeres –ta konsumentoskodžaniba.
- sporti ta sastiba.
- natura ta trystaliba.
- individi ta sarniba.
- tšiba ta komunikasija.

Dólesko pherdal vojbuvel sikjikúno lel pratika ka douva ávelas tšikas sikjikúneske. Jek bérijakorigja vojbuvel rálavel dieli pa vaure ka jek béri. Pe sakha bérijake hin bérijakopláni. Douva farbila sikjibako mieniba ta ókiba so sikjikúno mote sikjuvel pes.

Angnál kavieribaske, vérila sikjiboskero sikjikúnesko džánibi pálal ródiba pe télunidžánibi ta pe hóljade džánibi. Jakhes vojbuvel sikjiboskero römsuvel ródiba pálal sakho sikjikúnesta.Aro jek individuelkano programos hin vojiba te tšetaven bérija katar nationalno programi ta bérija.

Rektor lela agoriba so vojbuvel tšetaves.

Sikjiboskopláni sakho sikjikúneske

Sáre sikjikúneske aro spesijalno gimnasija hin iego sikjibakopláni. Douva rálila informasija pa

- Aro savo programos sikjikúno stávela
- kursi vaj bérija so sikjikúno drabavela
- hinko programos pherdo, pahunes vaj pherdimen
- save kursi rálila aro pherdoprogramos
- save kursi hin pherdales pherdo programos.
- save kursi rálila aro phanglo programos ta so hin hin tšundo nikhi.

Spesijalno gimnasijako kavieriba

Pálal sikjiba aro nationalno ta individuelkano programos lela sikjikúno jek spesijalno gimnasijako kavieriba. Douva farabila save džánibi ta phirniba sikjikúneske hin katar spesijalno gimnasija ta rálila informasija pa

- programos
- bérijako dieli vaj kursi so sikjikúne hin drabado
- kavieriba
- sikjikúnesko sikjiba so hin tšundo aro butjakothan sikjiba vak praktika
- spesijalno gimnasijakobuti

Spesijalno gimnasijako presentasijako programos (IM)

Sikjikúne kon hin staude aro spesijalno gimnasija vojbuven džan aro disave presentasijakoprogramos, profensijakopresentasija, individuelkano velkiba ta tšibakopresentasija. Presentasijakoprogramos dela fremdo sikjikúnenge neve vojiba

Profesijakopresentasija

Profesijakopresentasija hin dóle ternenge konen ná áchela hortta kavieriba te avel are aro profesijakoprogramos.Sikjikúne lena jek profesijako sikjibako lokhavela dólengo vojiba te aven are aro butjakomarakni vaj so angladžarela ka sikjibake aro jek profesijakoprogramos.

Individuel alternativikano

Individuel alternativkano angladžarela sikjikúne pe vaure sikjibake vaj butkakomarakneske.Sikjiba fara pála sakho sikjukune ta hin dóla ternenge kónen ná hortiba sikjibake aro jek nationalno profesijakoprogramos.

Tšibakopresentasija

Tšibakopresentasija hin jek sikjiba kaj drabavehas but sveitiko tšiba ternenge kon hin sigides aune aro Svedo.Pálal tšibako presentasija vojbuvel sikjikúne džan aro vauro sikjiba, sar eksemplura vauro presetasijako programos.

Sikjikúno kones hin med utvecklingsstörning vaj gódijakodukiba

Sikjiba aro spesijalno gimnasija hin ternege kon hin agardo téluniskola vaj spesijalno téluniskola ta koneske ná vojiba te pherdavel gimnsijako džanibako ródiba dóleske ke sikjik-úneske hin bidžaljutno dukiba vaj gógijakodukhiba.

Te lel agoriba rálilako sikjikúno aro resijakosokha tšérela dživiboskogav ródiba pe pedagogisko, psykologisko, medicin-sko ta socijalno bedömning. Dauva ródiba hin téliba gávesko agoribake rálilako sikjikúno aŕe vaj ná.Aro spesijalo gimnasija lela sikjikúno sikjiba kutides 3 600 sikjibakostuńa pa 60 minuti so hin avlo dielimen aro star drabibakobereh. Skolako héruno(gav vaj privatno) lela agoriba pa pheriba so hin aro sikjibako stuńa pe sakho kursos-ta sakho bérijake.

ISBN: 978-91-7559-002-8
Valokuvat: Michael McLain

Skolverket